

Euroopa Liidu
Nõukogu

Luxembourg, 24. juuni 2024
(OR. en)

11343/24

DEVGEN 93
FIN 584
NDICI 16
BUDGET 43
ACP 74
RELEX 861

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	24. juuni 2024
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	11106/24
Teema:	Välistegevuse rahastamise instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahehindamine – Nõukogu järeldused (24. juuni 2024)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused välistegevuse rahastamise instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahehindamise kohta, mille nõukogu kiitis heaks oma 4038. istungil 24. juunil 2024.

Eelnõu: nõukogu järeldused välistegevuse rahastamise instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahehindamise kohta

1. Nõukogu tervitab komisjoni aruannet mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 välistegevuse rahastute vahehindamise kohta (edaspidi „aruanne“), mis põhineb muu hulgas välishindamisel ja on kooskõlas naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse (edaspidi „määrus“) artikliga 42. Nõukogu on teadlik sellest, et pärast kahe aasta pikkust rakendamisperioodi on veel liiga vara, et põhjalikult hinnata mõju arengule partnerriikides, ning rõhutab seetõttu naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ (edaspidi „instrument „Globaalne Euroopa““) rakendamise edasise seire tähtsust. Nõukogu võtab teadmiseks Euroopa Parlamendi aruande instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise kohta¹ ning kutsub komisjoni üles võtma arvesse aruande soovitusi, eelkõige mis puudutab ELi delegatsioonide koordineerimisvolitusi ja vajadust suurema nähtavuse järele.
2. Nõukogu leiab, et instrument „Globaalne Euroopa“ täidab üldiselt oma otstarvet ja saavutab ettenähtud eesmärged. Nõukogu kinnitab uuesti nende eesmärkide – mis on esitatud määruse artiklis 3 – asjakohasust. Nendeks eesmärkideks on kogu maailmas liidu väärtuste, põhimõtete ja põhihuvide kaitsmine ja edendamine, aidates niiviisi kaasa vaesuse kaotamisele, demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste ning kestliku arengu edendamisele, võitlusele kliimamuutustega ning ebaseadusliku rände ja sundrände, sealhulgas nende algpõhjustega tegelemisele; mitmepoolsuse ja rahvusvaheliste kohustuste, eelkõige kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkide ning Pariisi kokkuleppe täitmise edendamine; ning tugevamate, ühistel huvidel ja isevastutusel põhinevate partnerluste edendamine.

¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0374_ET.html

3. Nõukogu märgib, et praegune keeruline geopoliitiline kontekst nõuab Euroopa Liitu, mis saavutab oma arengu- ja geopoliitilised eesmärgid, edendab kogu maailmas ELi põhiväärtusi ja -huve ning vastab partnerriikide vajadustele. Sellega seoses tugevdab instrument „Globaalne Euroopa“ oma poliitika esikohale seadmise ambitsiooni ja tugevdatud partnerluste kaudu liidu geopoliitilist rolli. Nõukogu tuletab meelde, et inimõigused, sooline võrdsuslikkus koos demokraatlike väärtuste ja kõrgete standarditega, hea valitsemistava ja läbipaistvus ning korruptsioonivastane võitlus on partnerriikide arengualaste jõupingutuste tõhususe, läbipaistvuse ja konkreetsete tulemuste suurendamise lahutamatud elemendid. Instrument „Globaalne Euroopa“ ja strateegia „Global Gateway“ on peamised vahendid nende eesmärkide saavutamisel Euroopa tiimi lähenemisviisi kaudu.
4. ELi välistegevuse rahastud on keskse tähtsusega, et suurendada sidusust ELi arengu-, välis-, kliima-, keskkonna-, kaubandus-, rände- ja julgeolekupoliitika vahel ning näidata ELi ülemaailmset juhtpositsiooni, vastutust ja solidaarsust. Sellega seoses kinnitab nõukogu vajadust tugevama poliitikavaldkondade arengusidususe järele koos arengu tõhususe põhimõtetega, et saavutada tulemuslikum arengukoostöö ning saavutada nii instrumendi „Globaalne Euroopa“ kui ka kestliku arengu tegevuskava 2030 erieesmärgid. Nõukogu võtab teadmiseks Euroopa Parlamendi resolutsiooni poliitikavaldkondade arengusidususe kohta² ja soovitusel töötada välja poliitikavaldkondade sidususe tegevuskava, et sõnastada selged poliitikavaldkondade arengusidususe eesmärgid.
5. Lisaks tervitab nõukogu instrumendiga „Globaalne Euroopa“ edendatavat tihedamat koostööd komisjoni talituste, Euroopa välisteenistuse ja ELi liikmesriikide vahel ning tuletab meelde oma avaldust instrumendiga „Globaalne Euroopa“ seotud juhtimise kohta. Nõukogu kinnitab taas oma otsustavat rolli strateegiliste suuniste andmisel poliitikaeesmärkide ja -prioriteetide kohta kogu instrumendi rakendamise ajal ning on jätkuvalt pühendunud selle rolli säilitamisele ja püsivale tööle oma suuniste parandamise nimel. Selleks kutsub nõukogu komisjoni üles jagama regulaarselt ja õigeaegselt üksikasjalikku teavet. Strateegiliste suuniste andmine hõlmab üldisi strateegilisi valikuid programmitöö, kiirreageerimise samba kasutamise ning uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reservi kasutuselevõtmiseks, vahendite optimaalse kasutamise seireks seoses kõikide eesmärkidega ning selle seireks, kuidas kasutatakse liidu rahalisi vahendeid instrumendis sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

² [2021/2164\(INI\) - 14/03/2023 - Policy Coherence for Development \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:2021/2164(INI)-14/03/2023-Policy+Coherence+for+Development+(europa.eu))

6. Nõukogu kinnitab taas, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise üldiseks raamistikuks on uus Euroopa arengukonsensus ning toetus kestliku arengu tegevuskavale 2030, Pariisi kokkuleppele ja Addis Abeba tegevuskavale. Nõukogu kutsub tungivalt üles jätkuvalt keskenduma kestliku arengu eesmärkidele, sealhulgas nende omavahelistele seostele, ja eelkõige nendele kestliku arengu eesmärkidele, mille puhul on edasiliikumisel mahajäämus, et seda tasa teha, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamatele rühmadele, vähim arenenud riikidele ja väikestele arenevatele saareriikidele, kus vajadused on kõige suuremad. Nõukogu tuletab meelde, et instrument peaks panustama liidu ühisesse eesmärki eraldada tegevuskava 2030 ajakava jooksul ametlikuks arenguabiks 0,7 % kogurahvatulust.
7. Nõukogu tunnistab, et instrument „Globaalne Euroopa“, mis on küll nii temaatiliselt kui ka piirkondliku ulatuse poolest palju laiem, aitab märkimisväärselt kaasa strateegia „Global Gateway“ rakendamisele, millel peab samuti olema oluline roll kestliku arengu eesmärkide ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisel, eelkõige edendades ka sotsiaalset kaasatust ja kestlikku inimarengut. Nõukogu innustab jätkama arutelu selle üle, kuidas paremini kasutada instrumendi „Globaalne Euroopa“ arengumõju strateegia „Global Gateway“ rakendamisel. Nõukogu märgib, et erasektori, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemise tagamine on endiselt probleem, ning kutsub komisjoni üles tegema täiendavaid jõupingutusi, et seda olulist elementi kõnealuse strateegia rakendamisel käsitleda.
8. Seoses instrumendi „Globaalne Euroopa“ tulemuslikul rakendamisel endiselt esinevate probleemidega, nagu on kindlaks tehtud aruandes ja välishindamises, rõhutab nõukogu järgmisi aspekte.
- a. Nõukogu nõustub komisjoni hinnanguga, et mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 **mitme välistegevuse rahastu ühendamise** kaudu käsitletakse instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames varasema finantsstruktuuri killustatust. Nõukogu tervitab lisaväärtust, mida instrument annab, pakkudes sidusamat ja integreeritumat raamistikku, mis hõlmab programmitöö alla kuuluvaid ja programmitööväliseid sambaid, ning luues ühtse õigusliku aluse suurele osale ELi välissekkumistest. Nõukogu kutsub komisjoni üles veelgi suurendama sidusust sise- ja välispoliitika ning -prioriteetide vahel ning võtma arvesse ELi poliitikameetmete mõju partnerriikidele.

- b. Nõukogu märgib, et mitme välistegevuse rahastu ühendamise instrumendiks „Globaalne Euroopa“ on samm edasi selles suunas, et **muuta ELi toetus partnerriikidele ja koostöö nendega selgemaks, tõhusamaks ja läbipaistvamaks**. Hoolimata nendest täiustustest kutsub nõukogu komisjoni üles tegelema püsivate probleemidega. Nõukogu kutsub komisjoni üles tegelema kohalikele osalejatele ja kodanikuühiskonnale tekkinud suurenenud keerukusega instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmides osalemisel ja nende rahastusele juurdepääsul.
- c. Nõukogu märgib, et kuigi **ELi välistegevuse juhtimine** on instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames paranenud, tuleks kaaluda täiendavaid kohandusi vastavalt saadud kogemustele. Nõukogu on kindlalt otsustanud, et ta annab ka edaspidi strateegilisi suuniseid, ning rõhutab sellega seoses, kui oluline on, et komisjon ja Euroopa välisteenistus annaksid õigel ajal ühtlustatud teavet ning et andmed oleksid kättesaadavad riikide, piirkondade ja teemavaldkondade kaupa, et anda paremat sisendit poliitiliste otsuste tegemiseks. Samuti kutsub nõukogu komisjoni üles kasutama liikmesriikidega peetavatel aruteludel paremini ära instrumendi „Globaalne Euroopa“ komiteed ja EFSD+ nõukogu. Nõukogu kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles tugevdama ja kohandama suutlikkust ja eksperditeadmisi nii ELi delegatsioonides kui ka peakorterites, samuti ühtlustama paremini eri peadirektoraatide töömeetodeid ning esitama ettepanekud programmitöö protsessi parandamiseks ja ühtlustamiseks, suurendades seeläbi instrumendi „Globaalne Euroopa“ tõhusust. Nõukogu tervitab komisjoni kavatsust alustada alates 2024. aastast aruandlust instrumendi „Globaalne Euroopa“ tegevustulemuste kohta. Samuti märgib nõukogu, et seire ja hindamise parandamiseks on vaja rohkem keskenduda tulemuste kvalitatiivsele analüüsile.

- d. Nõukogu tervitab asjaolu, et instrument „Globaalne Euroopa“ aitab ELil **teha koostööd partnerriikidega** strateegilise, kaasava, tõhusa ja kohandatud lähenemisviisi kaudu, mis põhineb üksteise autsamisel, võrdsel partnerlusel, ühistel huvidel ja vastastikusel vastutusel. Nõukogu tunnustab suurema tähelepanu pööramist ELi ja partnerriikide ühistele prioriteetidele ning poliitika esikohale seadmise lähenemisviisi võtmist ELi väliskoostöös. Nõukogu tervitab eelkõige edusamme edendamaks tugevamaid ja vastastikku kasulikke partnerlusi kolmandate riikidega, sealhulgas Euroopa naabruspoliitika riikidega, tuginedes isevastutusele, eesmärgiga soodustada stabiliseerumist, head valitsemistava ja vastupanuvõime suurendamist. Nendele põhimõtetele tuginedes rõhutab nõukogu, kui oluline on partnerriikidega poliitilise dialoogi pidamine kooskõlas vastavate riiklike arengustrateegiatega, sealhulgas kohaliku kodanikuühiskonna ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, tunnistades vajadust tugevdada ühistel huvidel ja väärtustel põhinevat isevastutust ja kooskõla. Seoses stiimulipõhise käsitusviisiga kutsub nõukogu komisjoni üles esitama ettepanekud aruandes tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks.
- e. Sellega seoses tuleks täiendavalt uurida võimalusi **strateegilisemaks teavitustegevuseks**, sealhulgas teabevahetust, dialooge ning kõrgetasemeliste poliitiliste visiitide ja Euroopa tiimi missioonide korraldamist, tuginedes aruandes esitatud kogemustele. See peaks toetama ka partnerite arusaamist instrumenti pakutavatest võimalustest. Nõukogu kutsub Euroopa tiimi liikmeid üles suurendama jõupingutusi, et tugevdada kohalikku isevastutust, eelkõige kogukondade, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide poolt.
- f. Seoses **Euroopa tiimi lähenemisviisiga** tervitab nõukogu Euroopa osalejate suuremat kollektiivset osalemist ELi väliskoostöös, Euroopa tiimi liikmete teadmiste ja eksperdikogemuste jagamist ning neile tuginemist, võttes aluseks kaasatuse, ning tuletab meelde nõukogu 21. novembri 2023. aasta järeldusi Euroopa tiimi lähenemisviisi kohta. Nõukogu kutsub Euroopa tiimi liikmeid üles veelgi tõhustama koostööd ja sünergiat ELi ja kahepoolse koostöö vahel, rõhutades vajadust tugevama, regulaarsete, kaasavate ja sisuliste konsultatsioonide järele, eelkõige riigi tasandil, tagades samuti kohapeal esindamata liikmesriikide osalemise. Nõukogu hindab, et Euroopa tiimi algatused on muutumas Euroopa tiimi lähenemisviisi ning instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise põhikomponentideks.

- g. Nõukogu leiab, et **geograafilisuse põhimõte**, nimelt geograafilise samba kui peamise rakendusliku lähenemisviisi tugevdamine, on aidanud paremini suunata ELi tegevuse tähelepanu partnerriikide prioriteetidele, tugevdades dialoogi ja konsulteerimist ning kasutades paremini selliseid täiendavaid vahendeid nagu temaatiline samm, mis on oluline konkreetsete horisontaalsete probleemide käsitlemiseks. Sellega seoses rõhutab nõukogu vajadust säilitada piirkondlikult ja temaatiliselt tasakaalustatud lähenemisviis ning kutsub komisjoni tungivalt üles veelgi parandama koostööt riikide, piirkondlike ja temaatiliste programmide vahel ning toetama üleilmse tähtsusega avalikke hüvesid, konsulteerides tihedalt Euroopa tiimi osalejate, partnerriikide ning vajaduse korral piirkondlike organisatsioonidega. Nõukogu tunnistab, et temaatilised programmid pakuvad olulist täiendavat rahastust geograafilistele programmidele üleilmsete probleemide käsitlemiseks.
- h. Nõukogu rõhutab, kui oluline on Euroopa tiimi tugev ja koordineeritud osalemine **ebakindlate olude** puhul, ning tervitab instrumendi „Globaalne Euroopa“ pakutavaid mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas kiirreageerimise samba kaudu. Sellega seoses tuleb rõhutada nõukogu meelde, et rahu, stabiilsuse ja konfliktide ennetamise ning julgeoleku toetamine on instrumendi „Globaalne Euroopa“ läbiv prioriteet, sealhulgas geograafilistes sammastes. Seetõttu innustab nõukogu komisjoni parandama seoseid paindlikuma kriisidele reageerimise ja pikemaajalise arengu vahel ning suurendama sidusust ÜJKP vahenditega kooskõlas väliskonfliktide ja -kriiside puhul järgitava ELi integreeritud lähenemisviisiga. Sellega seoses on äärmiselt oluline toetada julgeoleku- ja õigusriigi raamistikke, et saavutada püsiv rahu ja areng. See hõlmab õigus- ja kohtureformide toetamist, inimeste turvalisuse tugevdamist ning kaasavate rahuprotsesside ja kaasavate institutsioonide edendamist. Korrates vajadust teha tihedat koostööd liikmesriikidega, kutsub nõukogu komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles jätkama ebakindlas olukorras olevate haavatavate elanikkonnarühmade toetamist, et suurendada vastupanuvõimet tõhusama, paindlikuma, kaasavama, partnerlusel põhineva, terviklikuma, kestlikuma ja konfliktitundlikuma lähenemisviisi abil. See peaks hõlmama asjakohaste vahendite sidususe ja paindlikkuse suurendamist, kasutades parimal viisil ühise analüüsi alusena kohalikul teabel põhinevaid konfliktihinnanguid ning tugevdades humanitaar-, arengu- ja rahu valdkonna lõimimist, edendades kohalikul tasandil lähtuvat arengut ja analüüsides piirkondlikke lähenemisviise. Sidusama osalemise saavutamiseks rõhutab nõukogu vajadust süstemaatilise koordineerimise järele ELi institutsioonide ja liikmesriikide vahel. Nõukogu on jätkuvalt pühendunud ühtsemale reageerimisele ebakindlates oludes.

- i. Nõukogu rõhutab, kui oluline on säilitada instrumendiga „Globaalne Euroopa“, mis on tõestanud oma asjakohasust, eelkõige reageerides mitmetele enneolematutele ja käimasolevatele kriisidele, võimaldatud **suurem paindlikkus**. Nõukogu märgib siiski suure murega, et uute probleemide ja prioriteetide jaoks on seni kasutusele võetud suurel määral reserve. Nõukogu peab vajalikuks parandada sellise paindlikkuse kasutuselevõtmise korda, kriteeriume ja suuniseid ning nõukogupoolset selgemat ja õigeaegsemat juhtimist. Seetõttu kutsub nõukogu komisjoni üles ühiselt kaaluma instrumendi reservi ja muude paindlike elementide paremat kasutamist. Nõukogu toonitab, et võimaluse korral tuleks alati kasutada programmpõhiseid rahastamisvõimalusi.
- j. Nõukogu tuletab meelde kõigi **eesmärkide ja rahastamispakettide** asjakohasust ning rõhutab nende tähtsust selle tagamisel, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamine aitab kaasa ELi poliitikaeesmärkide saavutamisele, ja on jätkuvalt pühendunud eesmärkide tagamisele järgmises välistegevuse rahastamisvahendis. Sellega seoses kinnitab nõukogu eelkõige, kui oluline on, et vähemalt 93 % instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahenditest oleks kajastatav ametliku arenguabina, millest vähemalt 20 % peaks aitama kaasa sotsiaalsele kaasatusele ja inimarengule. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu, mille kohaselt on instrument „Globaalne Euroopa“ kulueesmärkide saavutamisel üldiselt graafikus, kuid kutsub üles tegema suuremaid jõupingutusi, et saavutada 2027. aastaks kõik eesmärgid, paludes komisjonil esitada konkreetseid meetmed. Nõukogu rõhutab eelkõige kliima- ja soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide saavutamise tähtsust, kuna nende osas esineb praegu mahajäämust. Nõukogu innustab tegema täiendavaid investeeringuid eksperditeadmistesse ja suutlikkuse suurendamisse ELi delegatsioonides ja peakorterites, et kohaldada markereid ning jälgida eesmärkide saavutamist rangemalt ning kasutada andmeid strateegilisemalt.

k. Nõukogu tervitab Euroopa **Kestliku Arengu Fondi+ (EFSD+)** potentsiaali, eelkõige seoses avaliku ja erasektori investeeringute võimendamisega ning partnerriikides rahastamisvõimaluste parandamisega. Instrument „Globaalne Euroopa“ on veelgi suurendanud finantsasutuste panust ELi välistegevusse. Rõhutades vajadust kooskõla järele kestliku arengu eesmärkidega, väljendab nõukogu heameelt selle üle, et EFSD+ aitab kaasa kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamisele, edendades partnerriikides kestlikku ja kaasavat majanduslikku ja sotsiaalset arengut. Nõukogu rõhutab ELi segarahastamistoimingute olulist rolli arengutulemuste maksimeerimisel. Seoses EFSD+ erilise tähelepanuga vähim arenenud riikidele ja ebakindlatele oludele märgib nõukogu, et probleemid on endiselt alles ja sellega seoses on vaja täiendavat arutelu. Selles kontekstis on oluline väikese ja keskmise sissetulekuga riikides kestliku rahanduse suurendamist käsitleva kõrgetasemelise eksperdirühma aruanne. Nõukogu rõhutab EFSD+ strateegianõukogu rolli strateegiliste suuniste andmisel. Nõukogu kutsub komisjoni üles kaaluma EFSD+ mõju edasist suurendamist ja kiirendama lepingute sõlmimist, hõlbustama eelarveliste tagatiste rakendamist ja seiret ning tugevdama kohalike sidusrühmade kaasamist. Nõukogu tervitab tihedamaid sidemeid finantsasutustega ning rõhutab, et finantsasutuste mitmekesisus, kogemused ja volitused Euroopa arengualase finantsstruktuuri (EFAD) raames võivad anda lisaväärtust Euroopa arengukoostööalasele poliitikale, ning julgustab laiendama koostööd Euroopa arengupankade ja finantsasutuste vahel. Nõukogu jääb ootama välistegevuse tagatist käsitleva kontrollikoja arvamuse arutamist kooskõlas instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 42 lõikega 5.

9. Nõukogu rõhutab vajadust kiiresti rakendada instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmitööd käsitleva Euroopa Kontrollikoja eriaruande 14/2023 soovitusel ning tuletab meelde oma 21. novembri 2023. aasta järeldusi eriaruande kohta.

10. Seoses instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahehindamisega jääb nõukogu ootama dialoogi komisjoniga ja kutsub üles läbipaistvale protsessile, võttes arvesse vahehindamise järeldusi, kooskõlas määruse artikliga 16. Nõukogu tuletab meelde Euroopa Ülemkogu 1. veebruari 2024. aasta järeldusi mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise kohta.

- 11.Nõukogu rõhutab, kui oluline on õppida nii komisjoni aruandest kui ka sõltumatust aruandest vahehindamise kohta, samuti liikmesriikide kogemustest, et anda sisendit aruteludeks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohase tulevase vahendi üle.
- 12.Nõukogu jääb ootama oma strateegiliste suuniste rakendamist ning julgustab kasutama instrumenti „Globaalne Euroopa“, et veelgi maksimeerida Euroopa tiimi mõju arengule ja rahule, aidates samal ajal kaasa ELi geopoliitilisele rollile.
-